

2. OSNOVNA ŠOLA SLOVENSKA BISTRICA

Odnos do invalidov v naši družbi

Področje: sociologija

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorici: Polina Stepanyan in Anastasiya Stepanyan

Mentorica: Suzana Ramšak, magistrica psihologije

Slovenska Bistrica, 2019

ZAHVALA

Zahvaljujemo se učencem osmega in devetega razreda 2. osnovne šole Slovenska Bistrica, ki so nama pomagali pri izvedbi raziskovalne naloge, tako da so rešili anketni vprašalnik.

Zahvaljujemo se tudi najini mentorici Suzani Ramšak za pomoč pri izvedbi naloge in vsem ostalim delavcem šole, ki so nama bili v pomoč pri nastajanju naloge.

KAZALO

1	UVOD.....	6
2	TEORETIČNI UVOD.....	7
2.1	KDO SO INVALIDNE OSEBE?	7
2.1.1	GLUHI - POSEBNA KATEGORIJA INVALIDOV	7
2.2	PRAVICE INVALIDOV V SLOVENIJI.....	8
2.3	ODNOS DO INVALIDOV V NAŠI DRUŽBI.....	8
2.3.1	VZHODNE IZKUŠNJE.....	8
2.3.2	ZNANE OSEBNOSTI	9
3	RAZISKOVALNI DEL	10
3.1	UDELEŽENCI.....	10
3.2	METODOLOGIJA	10
3.3	POSTOPEK.....	11
4	REZULTATI	11
4.1	REZULTATI ANKETNEGA VPRAŠALNIKA.....	11
4.2	REZULTATI OPAZOVANJA	15
4.2.1	UKRAJINA.....	15
4.2.2	SLOVENSKA BISTRICA	17
5	INTERPRETACIJA.....	19
6	ZAKLJUČEK.....	20
7	LITERATURA.....	21
8	PRILOGE.....	22

KAZALO SLIK:

Slika 1: Spol sodelujočih učencev.....	10
Slika 2: Starost sodelujočih učencev.	10
Slika 3: Odgovori na vprašanje: Kdo je po tvojem mnenju invalidna oseba?	11
Slika 4: Odgovori na vprašanje: Ali poznaš invalidno osebo?	11
Slika 5: Odgovori na vprašanje: Kakšen odnos imaš do invalidov?	12
Slika 6: Odgovori na vprašanje: Kaj občutiš, ko srečaš invalide?	12
Slika 7: Odgovori na vprašanje: Ali si se že kdaj pogovarjal z invalidno osebo?	13
Slika 8: Odgovori na vprašanje: Ali si že kdaj pomagal invalidni osebi?.....	13
Slika 9: Odgovori na vprašanje: Predstavljal si, da je invalidna oseba na cesti in da ne more zapeljati na pločnik. Ali bi ji pomagal?.....	14
Slika 10: Odgovori na vprašanje: Ali misliš, da se invalidne osebe lahko šolajo v rednih osnovnih šolah? 14	
Slika 11: Zasnežena in neočiščena klančina pred avtobusno postajo.	15
Slika 12: Urejen dostop za invalide pred blokom.....	15
Slika 13: Urejen dostop do šole.....	16
Slika 14: Neurejen dostop za invalide v podzemni pohod.	16
Slika 15: Urejen dostop na pločnik v Slovenski Bistrici.	17
Slika 16: Urejen dostop do trgovine Lidl v Slovenski Bistrici.	18
Slika 17: Tudi zdravstveni dom v Slovenski Bistrici je dostopen za invalide.	18
Slika 18: Dvigalo za premagovanje stopnic v ZD Slovenska Bistrica.....	19

POVZETEK

V raziskovalni nalogi sva proučevali odnos do invalidov v naši družbi. Invalidna oseba je oseba, ki ima zaradi fizičnih, duševnih ali senzoričnih nepravilnosti omejene priložnosti za svoje osebno življenje v družbi. Skupine invalidov se med sabo zelo razlikujejo, vsaka skupina ima različne omejitve in potrebe. V raziskovalni nalogi, sva se osredotočili predvsem na odnos do invalidnih oseb in izkušnje z njimi. Vprašalnik so reševali učenci osmega in devetega razreda. Uporabljali sva tudi metodo opazovanja – opazovali sva, kako je urejen dostop za invalide do pomembnih ustanov v Slovenski Bistrici in v Ukrajini (Kijev). Postavili sva si štiri hipoteze, od tega sva tri potrdile, eno pa zavrnile. Ugotovile sva, da več kot polovica sodelujočih pozna vsaj eno invalidno osebo in da jih obravnava enako kot ostale ljudi. S pomočjo rezultatov sva ugotovili tudi, da večina učencev invalidni osebi še ni pomagala. Ko sva z opazovanjem proučevali dostopnost pomembnih ustanov za invalidne osebe, sva ugotovili, da je ta primeren in da so stavbe dobro urejene za dostopne.

KLJUČNE BESEDE: invalidna oseba, pomoč, dostopnost pomembnih ustanov ...

SUMMARY

In our research paper, we have studied the attitude towards disabled people in our society. A disabled person is a person who has, because of physical, mental or sensory disabilities, limited opportunities for living in a society. The groups of disabled people differ greatly from one another; each group has different constraints and needs. We have used the method of surveying and observing. Students of the eighth and ninth grades – 51 in total, performed the questionnaire. We have also used the method of the observation – we have observed accesses for disabled persons to some of the important buildings in Slovenska Bistrica and in Ukraine. We have set four hypotheses, of which we confirmed three and rejected one. We have found out that more than a half of the students involved in the research know at least one disabled person and treat them the same way as other people. We have also found out that the majority of our peers has not helped the disabled person yet. With the observation of accesses to important buildings in Slovenska Bistrica, we have seen that the buildings are accessible.

KEY WORDS: The disabled person, attitude, help, accessibility

1 UVOD

Temo, invalidi v naši družbi, sva si izbrali zato, ker se nama v današnjem času zdi zelo pomembna. Želiva si, da bi ji v družbi namenili več pozornosti, še posebej nekaterim vprašanjem, ki se nama porajajo v povezavi z invalidnostjo ter problemi, ki se v družbi pojavljajo. Nekatere od njih sva zbrali v tej raziskovalni nalogi.

Meniva, da so invalidne osebe v naši državi, in tudi v mnogo drugih, prikrajšane za polno življenje, kar se nama ne zdi pravično. Zato meniva, da je potrebno to ozavestiti ter obravnavati. Izhajava iz lastnih izkušenj, saj imava znance in sorodnike, ki imajo posebne potrebe – ti so se, zaradi slednjega preselili v boljšo državo, ali pa ne živijo povsem »normalnega« življenja.

Drugim, še posebej pa najinim vrstnikom, želiva povedati, da so invalidne osebe prav takšne kot mi in da si takšnega odnosa ne zaslužijo. Meniva, da bi ljudje morali tej temi posvečati več pozornosti in zanimanja ter v skladu s tem tudi živeti – svet bo tako za mnoge ljudi srečnejši.

V najini nalogi sva najprej opisali nekaj splošnih dejstev o invalidnosti, o stanju v naši družbi, o različnih vrstah invalidnosti. Opisali sva nekaj močnih ljudi, ki so kljub invalidnosti v življenju zelo uspešni. Glede na to, da najine korenine izhajajo iz Ukrajine, sva v raziskovalni nalogi tudi primerjali pogoje in stanje invalidnih oseb v Sloveniji in Ukrajini.

Uporabili sva metodo opazovanja in anketiranja, s katerima sva želeli ugotoviti, kakšen je odnos do invalidov v naši državi.

Postavili sva si štiri hipoteze, ki sva jih, z zgoraj opisanima metodama, preverjali.

HIPOTEZE:

H1: Več kot polovica sodelujočih učencev pozna invalidno osebo.

H2: Več kot polovica sodelujočih učencev obravnava invalidne osebe enako kot ostale ljudi.

H3: Več kot polovica sodelujočih učencev je pomagala invalidnim osebam.

H4: Pomembne ustanove v Slovenski Bistrici imajo urejen dostop za invalide.

2 TEORETIČNI UVOD

2.1 KDO SO INVALIDNE OSEBE?

Invalidna oseba je oseba, ki ima zaradi fizičnih, duševnih ali senzoričnih nepravilnosti omejene priložnosti za svoje osebno življenje v družbi («Инвалидность, 2018»). Invalidne osebe niso samo osebe na invalidskih vozičkih ali osebe, ki so izgubile okončine, temveč tudi otroci in odrasli s kompleksnimi psihološkimi ali fizičnimi boleznimi, s popolno ali delno izgubo vida, sluha, razvojnih težav (Spiridonov, 2017). Se pa razumevanje invalidnosti posameznikov v družbi v zadnjih letih vseh bolj pomika od »medicinskega« k »družbenemu« pojmovanju. Zato se definicije invalidnosti lahko razlikujejo v različnih dokumentih (Vertol, 2007).

V Rusiji, Ukrajini in v nekaterih drugih državah invalidnost opredeljujejo v tri skupine, od katerih je vsaka dodeljena glede na stopnjo invalidnosti osebe. V Evropi takšne ocene in porazdelitve izvajajo po drugih merilih, ki omogočajo oceno odstotka delovne sposobnosti invalidov (Spiridonov, 2017). Skupine invalidov se med sabo zelo razlikujejo, vsaka skupina ima različne omejitve in potrebe. Glede na to, jih je mogoče razvrstiti v naslednje skupine:

- gibalno ovirani invalidi,
- slepi in slabovidni,
- gluhi in naglušni,
- motnje v duševnem razvoju (Vertot, 2007).

Vsaka takšna skupina zahteva poseben pristop, vendar je pomembno razumeti, da imajo vsi pravico do polnega in srečnega življenja brez omejitev. Včasih je za zagotovitev takšnega rezultata dovolj, da invalidnim osebam nudimo malo podpore in pomoči, kar počnejo evropski strokovnjaki (Spiridonov, 2017).

Mednarodni dan invalidov je priložnost in dolžnost, da invalidi dosežejo boljše razumevanje invalidnosti v družbi, uveljavijo svoje legalne ter legitimne pravice in se enakopravno vključijo v socialno, politično, gospodarsko in kulturno življenje (Novak, 2013). Mednarodni dan invalidov so Združeni narodi razglasili 3. decembra 1992. Njihov namen je bil spodbuditi boljše razumevanje problematike, ozavestiti pravice invalidov ter jih čim bolj vključiti v družbo. Pravijo, da se je potrebno zavedati, da so invalidne osebe enakopravni in enakovredni člani družbe (Čuk, 2014).

2.1.1 GLUHI - POSEBNA KATEGORIJA INVALIDOV

Gluhi so posebna kategorija invalidov, ki se ne štejejo v skupnost vseh invalidov ali v skupnosti običajnih ljudi, saj ne morejo komunicirati z ostalimi zaradi pomanjkanja motenj sluha ali izgube sluha. Tako kljub svoji navidezni fizični normalnosti, gluhi ljudje pogosto bolj trpijo kot drugi ljudje – polovica informacij, ki obstaja na svetu, je za njih še vedno nedostopna, npr. glasba, ples in kinematografija. Zamislite si za trenutek, da je okoli vas popolna tišina. Ni hrupa avtomobilov, zvokov množice, ne slišiš niti svojega glasu. Ljudje okoli tebe se o nečem pogovarjajo, se smejejo, njihove oči so radostne, vendar jih ne razumete. Počutite se kot tujec v lastni državi – zdi se, da je vse blizu njih, vendar tako brezupno daleč! Samo pomislite, kako osamljenega se takšen človek počuti. Internet, seveda, pomaga, da se ta praznina informacij zapolni, vendar ne v celoti. Za gluhe ljudi so glasba in filmi še vedno nedostopni. Ne tako dolgo nazaj so se gluhi ljudje začeli učiti znakovnega jezika, ki popolnoma nadomešča njihov jezik, vendar ga vsi ne poznajo, zato bi bilo pomembno, da bi ga čim več ljudi poznalo in se ga naučilo. Še posebej pa tisti, ki morajo pogosto komunicirati z družbo (prodajalci, zdravniki, učitelji ...) (Surigina, 2015).

2.2 PRAVICE INVALIDOV V SLOVENIJI

Republika Slovenija je ratificirala leta 2008 Konvencijo ZN o pravicah invalidov iz leta 2006, ki je prinesla zavezujočo pravno podlago za napredek na področju mednarodnega in nacionalnega uveljavljanja pravic invalidov. Prvič v zgodovini povezovanja evropskih držav je konvencijo podpisala in ratificirala tudi EU, ki se je s podpisom in ratifikacijo zavezala k uvedbi njenih določil v zakonodaji EU (Novak, 2013).

Konvencijo o otrokovih pravicah (OZN) je sprejela Generalna skupščina Združenih narodov, in sicer novembra 1989. V Sloveniji pa je Konvencija vstopila v veljavo 25. junija 1991. Pravice invalidov se izvajajo skladno z veljavno zakonodajo v Republiki Sloveniji: zakonodaja s področja sociale, zdravstva in šolstva (Uršič, 2015).

2.3 ODNOS DO INVALIDOV V NAŠI DRUŽBI

V Evropi že nekaj časa potekajo zakoni in programi rehabilitacije, katerih namen je odpraviti diskriminacijo invalidov in jim pomagati, da se nemoteno vključijo v družbo. Zahtevajo zaposlitev, komunikacijo z ljudmi in enakost pravic za vse. Evropski sistemi socialne zaščite invalidnih oseb se v praksi odlično kažejo in si zaslužijo posebno pozornost (Spiridonov, 2017).

Vedno bodo obstajali ljudje, ki se bodo obrnili, ko bodo videli ljudi s posebnimi potrebami, vendar sodobna družba postopoma postaja vse bolj zavestna (Spiridonov, 2017). Na zahodu so za invalide opremljena posebna parkirišča, stranišča, klančine, tako da jim je omogočeno čim bolj normalno življenje. To je v veliki meri posledica socialnih pogojev, visokih pokojnin in ugodnosti (Surgina, 2015). Danes lahko invalidi prosto obišejo kinodvorane, kavarne in restavracije v Evropi, saj so ti kraji opremljeni s posebnimi rampami, avtomatskimi vrati, dvigali in drugimi koristnimi tehničnimi rešitvami, ki ljudem s posebnimi potrebami pomagajo, da ne občutijo neugodja. Vse to je posledica zahteve za poslovanje na ravni zakonodaje (Spiridonov, 2017).

Je pa res, da do invalidov še vedno obstaja »poseben« odnos. Ljudem je žal zanje. Nekateri jih celo prezirajo ali pa jih raje ne opazijo – se obrnejo v stran ali gledajo v svoje telefone (Spiridonov, 2017). Zdi se, da je družba na socialnih omrežjih pripravljena deliti žalostne zgodbe ljudi s posebnimi potrebami, »všečkati« te objave, morda darovati nekaj denarja, vendar kaj več pa ne. Neposredna komunikacija z njimi je praviloma omejena na poglede izpod oči in šepete za hrbtom. In konec koncev, ni mogoče reči, da imamo v družbi do invalidov slab odnos – preprosto ga nimamo. Njihovega obstoja se spomnimo šele, ko jih vidimo. Pomembno je, da jih vidimo in slišimo, tako kot tudi sami pravijo: »Invalidi smo pokazali in dokazali, da smo kreativen, kompetenten in uspešen soustvarjalec družbe, v kateri živimo. Zato utemeljeno pričakujemo, da bo država upoštevala naša stališča o najpomembnejših problemih, s katerimi se soočamo in nanje državo opozarjamo – *nič o nas brez nas* – ne more in ne sme biti le všečna parola.« (Novak, 2013, str. 13).

V večini primerov se invalidi ne vključujejo v družbo, ker se bojijo reakcij drugih, zato v Evropi delajo z njimi posebej usposobljeni psihologi in spremljevalci. Pomagajo jim, da se prilagodijo družbi, da pravilno zaznavajo, kaj se dogaja. Rehabilitacijske skupine, v katerih se invalidi med sabo spoznajo in si pomagajo, so zelo priljubljene (Spiridonov, 2017).

2.3.1 VZHODNE IZKUŠNJE

Žal pa se v mnogih državah sveta invalidi obravnavajo kot breme, saj naj bi predstavljali prednostno socialno skupino prebivalstva, ki ima dostop do brezplačne varnosti in številne druge ugodnosti. V državah CIS so bila vprašanja o socialni zaščiti invalidov samo v zadnjem času resno obravnavana. Čeprav so dosledno prejeli pokojnine, so bili invalidi še vedno izolirani od družbe ter posledično prepuščeni sami sebi (Spiridonov, 2017). Pravijo, da pomagajo invalidnim osebam z ustvarjanjem enakih parkirišč, ramp, stranišč, vendar se vse to zgodi brez duše, brez sodelovanja državljanov ... Pokazalo se je, da so formalnosti

zakonodaje izpolnjene, vendar nimajo vpliva na odnos družbe do invalidov. Poleg tega so ta parkirišča, rampe in stranišča tako redka, da jih zelo težko najdemo. Ko pa jih najdemo, so ta pod pričakovanji – sanitarije so umazane, parkirni prostori pa so skoraj vedno zasedeni s strani zdravih državljanov. Formalno naj bi bilo vse urejeno, v praksi pa je drugače (Surigina, 2015).

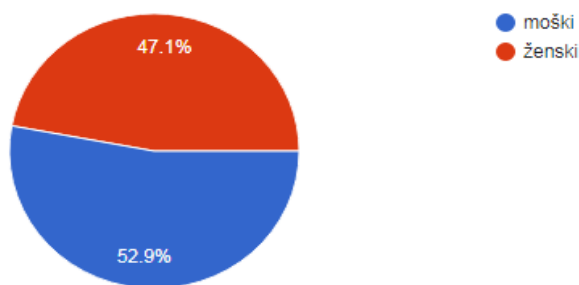
2.3.2 ZNANE OSEBNOSTI

Zelo nazoren primer invalidne osebe je avstralski pridigar Nik Vujčič, ki je bil od rojstva prikrajšan za vse štiri okončine. Vendar to ni preprečilo, da bi postal motivacijski govornik, ji je postal slaven po vsem svetu, se poročil in imel dva popolnoma zdrava otroka. Nik pa je imel srečo, da se je rodil v Avstraliji, kjer se je kljub telesnim težavam udeleževal redne šole, se naučil plavati, brati in pisati enako kot zdravi otroci. Spomnimo se tudi Stephena Hawkinga, ki je bil za skoraj celo življenje omejen na invalidski voziček, vendar je odkrival neverjetna spoznanja o fiziki, vesolju in življenju na sploh (Surigina, 2015).

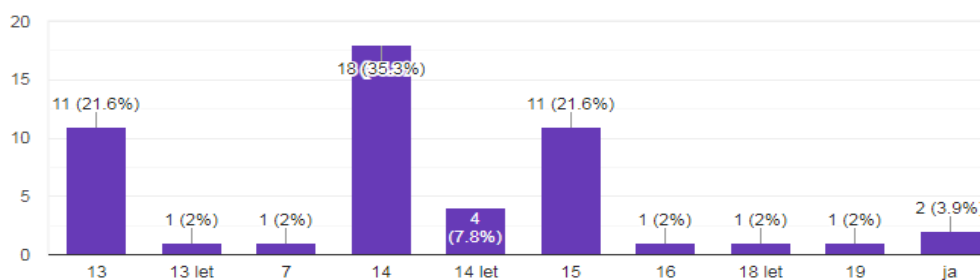
3 RAZISKOVALNI DEL

3.1 UDELEŽENCI

Pri raziskovalni nalogi so sodelovali učenci osmega in devetega razreda 2. osnovne šole Slovenska Bistrica, tako da so rešili najin anketni vprašalnik. Skupno je na vprašalnik odgovorilo 51 učencev; 47,1 % je bilo učenek, 52,9 % sodelujočih pa je bilo moškega spola.

Slika 1: Spol sodelujočih učencev.

Slika 2: Starost sodelujočih učencev.

Sodelujoči učenci so bili v starostnem razponu od 13 do 15 let. 21,6 % je bilo starih 13 let, 35,3 % sodelujočih je bilo starih 14 let, 21,3 % pa je bilo starih 15 let. Nekaj odgovorov pa sva tudi izločili, saj so bili odgovori neresnični (starost 13, 7, 16, 18 in 19 let ter odgovorov ja).

3.2 METODOLOGIJA

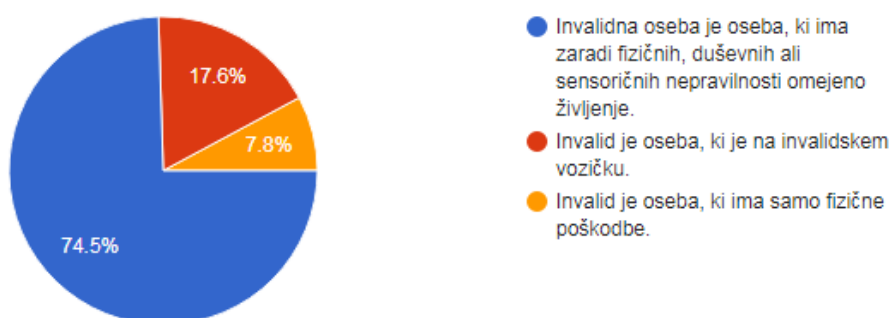
V raziskovalni nalogi sva uporabili metodo anketnega vprašalnika in metodo opazovanja. Anketo, ki sva jo priložili v prilogi, so učenci reševali v spletni obliki. Metodo opazovanja sva uporabili pri pregledu dostopnosti do pomembnih ustanov v Slovenski Bistrici in v Ukrajini, v mestu Kijev.

3.3 POSTOPEK

Najprej sva si zastavili vprašanja in uredili anketni vprašalnik, ki sva ga oblikovali v google obrazcih. Nato pa so učenci, skupaj z učiteljico, reševali vprašalnik v računalniški učilnici. Odgovore sva kasneje analizirali. Prav tako sva opazovali dostop do pomembnih ustanov v Slovenski Bistrici (zdravstveni dom, trgovina, šola). To sva tudi fotografirali in nekaj primerov vključili v raziskovalno nalogo. Urejenost v Slovenski Bistrici pa sva primerjali z dostopom do pomembnih ustanov v Ukrajini (mestu Kijev), kjer sva prav tako fotografirali dostope.

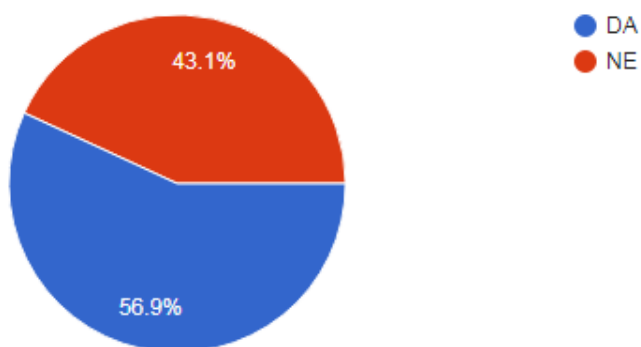
4 REZULTATI

4.1 REZULTATI ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

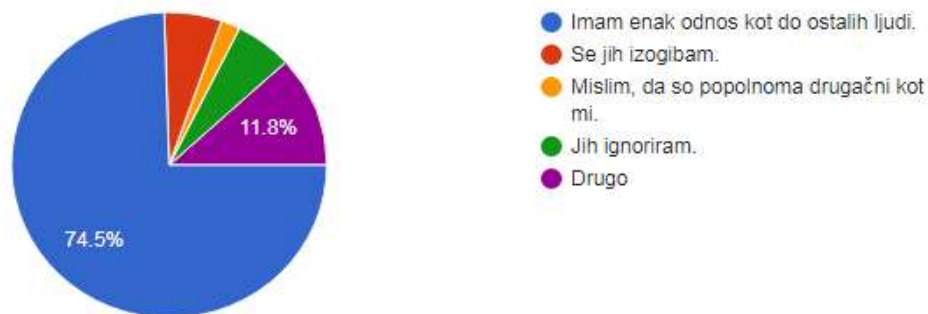
Slika 3: Odgovori na vprašanje: Kdo je po tvojem mnenju invalidna oseba?

Na to vprašanje je večina anketiranih učencev odgovorila pravilno (74,5 %). 17,6 % jih meni, da je invalid oseba, ki je na invalidskem vozičku, 7,8 % pa meni, da so invalidne osebe tiste, ki imajo samo fizične poškodbe.

Slika 4: Odgovori na vprašanje: Ali poznaš invalidno osebo?

Na to vprašanje sta bila možna samo dva odgovora. 56,9 % anketirancev je odgovorilo, da poznajo invalidno osebo, ostali (43,1 %) pa so dejali, da je ne poznajo.

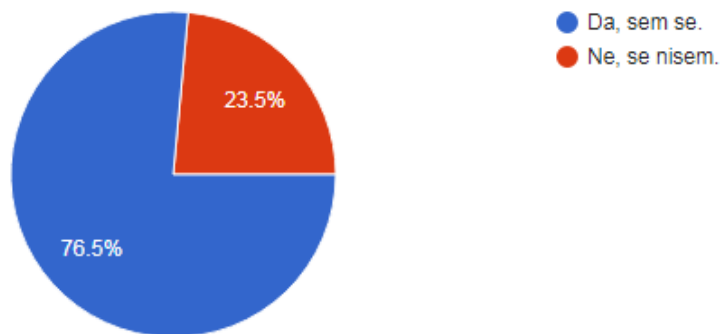
Slika 5: Odgovori na vprašanje: Kakšen odnos imaš do invalidov?

Na to vprašanje je bilo možnih več odgovorov. Večina jih je izbrala, da invalidno osebo obravnava enako kot ostale ljudi (74,5 % anketirancev), 11,8 % sodelujočih učencev je izbralo možnost drugo. Ostali odstotek pa se porazdeli med naslednje možnosti: se jih izogibam (5,9 %), jih ignoriram (5,9 %), mislim, da so popolnoma drugačni kot mi (2 %).

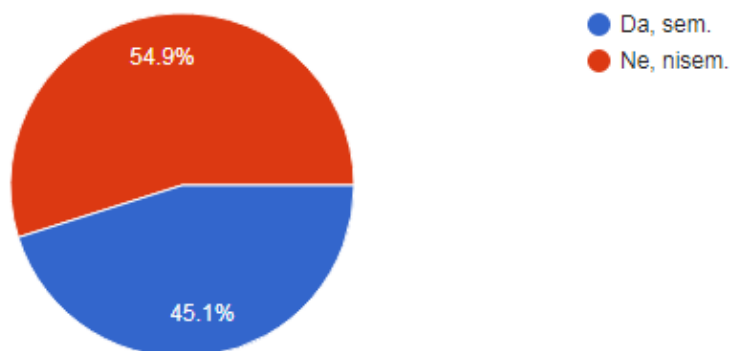
Slika 6: Odgovori na vprašanje: Kaj občutiš, ko srečaš invalide?

45,1 % sodelujočih učencev je odgovorilo, da se jim invalidi smilijo, 29,4 % do invalidnih oseb nima posebnih občutkov, 7,8 % učencev se boji, da bi invalidno osebo s svojimi besedami užalila. Enak odstotek učencev pa je izbralo odgovor, da jim postane nerodno. Ostali anketiranci (9,8 %) imajo do invalidov drugačne občutke, kot so bili na izbiro.

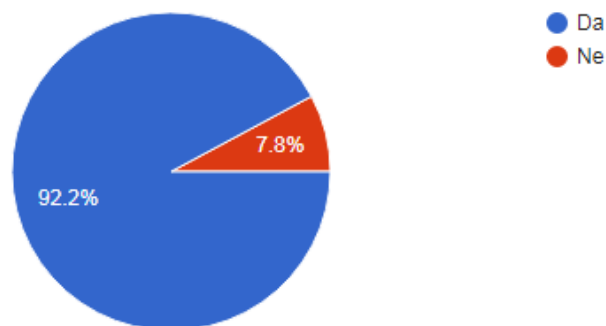
Slika 7: Odgovori na vprašanje: Ali si se že kdaj pogovarjal z invalidno osebo?

Na to vprašanje sta bila možna le dva odgovora. 76,5 % anketirancev je odgovorilo pozitivno, ostalih 23,5 % sodelujočih učencev pa je dejalo, da se še nikoli niso pogovarjali z invalidno osebo.

Slika 8: Odgovori na vprašanje: Ali si že kdaj pomagal invalidni osebi?

Večina (54,9% anketiranih) ni pomagala invalidnim osebam, ostali sodelujoči učenci (45,1%) pa so invalidni osebi že pomagali.

Slika 9: Odgovori na vprašanje: Predstavljal si, da je invalidna oseba na cesti in da ne more zapeljati na pločnik. Ali bi ji pomagal?

92,2 % vprašanih je odgovorilo, da bi pomagali invalidni osebi, 7,8 % pa invalidni osebi ne bi pomagal.

Odgovori na vprašanje: Na kakšen način lahko pomagaš invalidnim osebam?

Na to vprašanje je večina odgovorila, da bi pomagali fizično (npr. zapeljati na pločnik, prenesti težke stvari, peljati čez cesto itd.). Prav tako je veliko sodelujočih učencev odgovorilo, da bi invalidom pomagali tako, da bi jih čim bolj vključili v družbo, da bi bili do njih prijazni.

Slika 10: Odgovori na vprašanje: Ali misliš, da se invalidne osebe lahko šolajo v rednih osnovnih šolah?

Večina sodelujočih učencev (80,4 %) je odgovorilo, da se invalidne osebe lahko šolajo v rednih osnovnih šolah, ostalih 19,6 % pa meni, da se ne morejo.

Odgovori na vprašanje: Če bi v razred prišla nova sošolka, ki je gibalno ovirana, kaj bi naredil/a, da bi ji bilo lažje?

Večina učencev je odgovorila, da bi ji pomagali s tem, da bi ji ponudili pomoč takrat, ko bi imela težave, da je ne bi »zafrkavali«, bi jo sprejeli. Nekaj jih je odgovorilo, da bi postali njeni prijatelji, da bi jo vključili v družbo. En odgovor pa je bil, da ne ve, na kakšen način lahko pomaga invalidni osebi.

4.2 REZULTATI OPAZOVANJA

4.2.1 UKRAJINA

Slika 11: Zasnežena in neočiščena klančina pred avtobusno postajo.

Slika 12: Urejen dostop za invalide pred blokom.

Slika 13: Urejen dostop do šole.

Slika 14: Neurejen dostop za invalide v podzemni pohod.

Ugotovili sva, da je za invalide v mestu Kijev slabše urejeno kot v Sloveniji – kar ponazarjata dve zgornji fotografiji. Sicer so določeni dostopi primerno urejeni, vendar je še veliko ustanov, ki so za invalidne osebe nedostopne. To je povezano s tem, da je stanje invalidnih oseb v Ukrajini mnogo slabši kot v Sloveniji. Invalidne osebe v Ukrajini so večinoma doma. Je pa res, da imajo gluhe osebe v trgovinah urejene posebne blagajne. V najini šoli, ki sva jo v Ukrajini več let obiskovali, smo tudi imeli eno invalidno učenko. Otroci so jo zelo lepo sprejeli, vendar je bila šola neprimerna zanjo. Nismo imeli urejenega dvigala, zato jo je morala vedno spremljati mama ali kakšna druga oseba.

4.2.2 SLOVENSKA BISTRICA

Slika 15: Urejen dostop na pločnik v Slovenski Bistrici.

Slika 16: Urejen dostop do trgovine Lidl v Slovenski Bistrici.

Slika 17: Tudi zdravstveni dom v Slovenski Bistrici je dostopen za invalide.

Slika 18: Dvigalo za premagovanje stopnic v ZD Slovenska Bistrica.

Ugotovili sva, da imajo v Slovenski Bistrici ustanove urejen dostop za invalidne osebe, kar je razvidno z zgornjih primerov (npr. dostop do trgovine, zdravstvenega doma). Pločniki so opremljeni s klančinami za invalidske vozičke, tako da so primerni za invalidne osebe. Tudi naša šola je primerno opremljena za invalidne osebe – imamo dvigalo in WC za invalidne osebe, prav tako je dostop do same šole primeren.

5 INTERPRETACIJA

Najine ugotovitve glede na hipoteze, ki sva si jih zastavili, so na podlagi anketnega vprašalnika in opazovanja naslednje:

H1: Več kot polovica sodelujočih učencev pozna invalidno osebo.

Najine domneve so se potrdile, saj več kot polovica sodelujočih (56 %) pozna vsaj eno invalidno osebo. Tudi na vprašanje, ali so se že kdaj pogovarjali z invalidno osebo jih je več kot polovica odgovorilo pozitivno. Prvo hipotezo sva tako potrdile.

H2: Več kot polovica sodelujočih učencev obravnava invalidne osebe enako kot ostale ljudi.

Tudi drugo hipotezo sva potrdili, saj je kar 78 % sodelujočih učencev odgovorilo, da invalidne osebe obravnava enako kot druge ljudi. Kar pa ni popolnoma v skladu s šestim vprašanjem, saj je kar 45,1 % učencev odgovorilo, da se jim invalidi smilijo, medtem ko je »samo« 29,4 % učencev podalo odgovor, da do invalidnih oseb nima posebnega odnosa.

H3: Več kot polovica sodelujočih učencev je pomagala invalidnim osebam.

Tretjo hipotezo morava ovreči, saj je več kot polovica učencev odgovorilo negativno, torej da niso pomagali invalidnim osebam. So pa večinsko (92,9 %) odgovorili, da bi invalidni osebi, če bi potrebovala pomoč na cesti, pomagali. Prav tako bi ji pomagali v razredu.

H4: Pomembne ustanove v Slovenski Bistrici imajo urejen dostop za invalide.

To hipotezo sva potrdili z opazovanjem, saj sva ugotovili, da imajo vse opazovane ustanove (zdravstveni dom, trgovina, šola) primerno urejen dostop za invalidne osebe – slednje je razvidno tudi s fotografij v poglavju Rezultati.

6 ZAKLJUČEK

Po zaključku analiziranja vseh odgovorov sva ugotovili, da imajo učenci osmega in devetega razreda dober in sočuten odnos do invalidov. Sicer sva pri učencih zasledili, da imajo še vedno malo dvomov o tem, kdo sploh so invalidi ter na kakšen način k njim pristopiti, kako jim pomagati (ne vedo, kaj sploh potrebujejo invalidne osebe). Če povzameva, sva zasledili določene zadržke.

Meniva, da bi te zadržke lahko opravili s pogovori o invalidnih osebah ter s konkretni izkušnjami (npr. povezava z društvom invalidov). Tako bi učenci prejeli izkušnjo, kako pomagati invalidnim osebam, kaj te osebe potrebujejo. Prav tako bi se s tem znebili občutkov, dvomov in strahov. Na splošno sva z odgovori zadovoljni in veseli, da so mladi na pravi poti – da postanejo sočutni do ljudi okrog sebe, še posebej pa do bolj ranljivih skupin.

Zadovoljni sva tudi z rezultatom opazovanj v Slovenski Bistrici, saj imajo vse opazovane ustanove urejen dostop za invalidne osebe. S tem jim je omogočeno življenje kot ga poznamo mi, kar je zelo pomembno za njihovo počutje in duševno zdravje. V nasprotju s tem, je stanje v Ukrajini veliko slabše. Invalidne osebe imajo veliko manj možnosti (kot je razvidno s fotografij, je veliko dostopov neurejenih).

Da bi lahko imeli celovitejšo sliko, bi morali v najino raziskovalno nalogo vključiti več učencev, morda tudi nižjih razredov. Še bolj bi morali poudariti pomembnost resnega in iskrenega odgovarjanja, saj sva pri nekaterih odgovorih zaznali »zafrkavanje«. Prav tako bi lahko opravili intervju z invalidno osebo, ki nama bi več povedala o svojih izkušnjah, doživljanju, kaj pogreša in kaj si želi ...

Kot pa rečeno sva s temi odgovori, ki sva jih uspeli zbrati, zadovoljni. Hkrati pa upava, da bo se v prihodnje tej tematiki posvečalo še več časa.

7 LITERATURA

Инвалидность (2018). Инвалидност. Pridobljeno 5. januarja 2019. Dostopno na: <https://ru.m.wikipedia.org/wiki/%D0%98%D0%BD%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%8C>

Čuk, J. (2014). *V septembru 2014 je bilo med registriranimi brezposelnimi osebami v Sloveniji 15,7% invalidov*. Pridobljeno 5. marca 2019. Dostopno na: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/4916>

Novak, D. (2013). *Zbornik prispevkov učencev in dijakov, ki so sodelovali v pedagoški akciji Zveze delovnih invalidov Slovenije, v letu 2013*. Ljubljana: Zvezda delovnih invalidov Slovenije.

Spiridonov, V. (2017). «Нормальная жизнь»: как заботятся об инвалидах в Европе Об этом сообщает Рамблер. Далее. Pridobljeno 20. januarja 2019 Dostopno na: <https://finance.rambler.ru/money/37087847-normalnaya-zhizn-kak-zabotyatsya-ob-invalidah-v-evrope/>

Surigina, M. (2015). Обходить стороной: почему в XXI веке в России к людям с ограниченными возможностями до сих пор относятся, как к прокаженным. Pridobljeno 21. januarja 2019. Dostopno na: <https://snob.ru/profile/29895/blog/101107>

Uršič, C. (2015). *Vodnik po pravicah invalidov*. Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Vertot, P. (2007). *Invalidi in druge osebe s posebnimi potrebami v Sloveniji*. Ljubljana: Statistični urad RS.

8 PRILOGE

ANKETNI VPRAŠALNIK

Sva Polina in Anastasiya, učenki 9. razreda 2. Osnovne šole Slovenska Bistrica. Prijavili sva se na razpis regijskega srečanja mladih raziskovalcev Spodnjega Podravja in Prlekije. Najina raziskovalna tema je odnos do invalidov.

Lepo prosiva, da rešite kratko anketo in nama s tem omogočita uspešno raziskovalno delo. Pri vsakem vprašanju lahko izbereš samo en odgovor.

Za pomoč se vam najlepše zahvaljujema.

SPOL:

STAROST:

1. KDO JE PO TVOJEM MNENJU INVALID?

- a) Invalidna oseba je oseba, ki ima zaradi fizičnih, duševnih ali sensoričnih nepravilnosti omejeno življenje.
- b) Invalid je oseba, ki je na invalidskem vozičku.
- c) Invalid je oseba, ki ima samo fizične poškodbe.

2. ALI POZNAŠ KOGA, KI JE INVALID?

- a) DA, poznam
- b) NE, ne poznam.

3. KAKŠEN ODNOS IMAŠ DO INVALIDOV?

- a) Imam enak odnos kot do ostalih ljudi.
- b) Se jih izogibam.
- c) Mislim, da so popolnoma drugačni kot mi.
- d) Jih ignoriram.
- e) Drugo: _____

4. KAKŠEN OBČUTEK IMAŠ, KO SREČAŠ INVALIDE?

- a) Nerodno mi je.
- b) Se mi smili.
- c) Nič posebnega.

č) Se bojim, da bi ga s svojimi besedami užalil/a.

d) drugo (kaj): _____

5. ALI SI SE ŽE KDAJ POGOVARJAL Z INVALIDOM?

a) DA, sem se.

B) NE, se nisem.

6. ALI SI ŽE KDAJ POMAGAL INVALIDOM?

a) DA, sem pomagal.

b) NE, nisem pomagal.

8. PREDSTAVLJAJ SI, DA JE INVALIDNA OSEBA NA CESTI IN DA NE MORE ZAPELJATI NA PLOČNIK. ALI BI JI POMAGAL?

a) DA

b) NE

9. ALI MISLIŠ, DA SE INVALIDNE OSEBE LAHKO ŠOLAJO V REDNIH OSNOVNIH ŠOLAH?

a) DA

b) NE, morajo biti v posebni šoli.

10. ČE BI V RAZRED PRIŠLA NOVA SOŠOLKA, KI JE GIBALNO OVIRANA, KAJ BI NAREDIL, DA BI JI BILO V RAZREDU LAŽJE?

---

11. ALI MISLIŠ, DA IMAJO V SLOVENSKI BISTRICI POMEMBNE USTANOVE (NPR. ZDRAVSTVENI DOM, BANKA, POŠTA ITD.) UREJEN DOSTOP ZA INVALIDNE OSEBE?

a) DA, dostop imajo primerno urejen.

b) NE, dostopa nimajo primerno urejenega.